

Vannregionmyndigheten
Trøndelag Fylkeskommune
V/ Bendik Eithun Halgunset

NTE Energis uttalelse til høring av planprogram for Trøndelag og Bottenhavet vannregioner 2028 – 2033, og Hovedutfordringer i Trøndelag vannregion 2028-2033

Vi viser til høring av planprogrammet for Trøndelag og Bottenhavet vannregioner. Videre viser vi til dokumentet om hovedutfordringer i Trøndelag og Bottenhavet vannregioner, og høring av dette. De to høringene sammenfaller i tid, og vi anser det naturlig å komme med vårt høringsinnspill i én samlet uttalelse. Vår uttalelse reflekterer hvilket høringsdokument vi henviser til med bruk av overskrifter.

NTE Energi er en betydelig fornybaraktør i Trøndelag vannregion, og har en over 100 år lang historie som vannkraftprodusent. Vi eier i dag 19 vannkraftverk i Trøndelag og Nordland. Gjennom eierskapet vårt i Salten Kraftsamband (SKS) har vi indirekte eierskap til ytterligere 23 vannkraftverk. Til sammen utgjør vår portefølje omkring 4,8 TWh fornybar energi. Vi er opptatt av at vår virksomhet skal ha akseptabel miljømessig påvirkning, og at det ikke skal skje alvorlige miljøhendelser i tilknytning til våre operasjoner.

De regionale vannforvaltningsplanene inngår i stadig større grad som en del av rammevilkårene for vår virksomhet. Bærekraft innebærer også målkonflikter: Vannforekomstene, tiltak og miljøstatus inngår i avveininger mellom klimahensyn, behovet for mer fornybar energi, lokalmiljø og annen miljøpåvirkning. Vi ser derfor positivt på forslaget om å inkludere konsekvenser for miljø og samfunn (KU) i vannforvaltningsplanen, og er opptatt av at slike prosesser bygger på et godt kunnskapsgrunnlag med balanserte avveininger.

Som regulant er vi positive til å bli involvert i planprosessene, og bistår gjerne utover dette med kunnskapsgrunnlag eller data på forespørsel.

Planprogrammet for Trøndelag og Bottenhavet vannregioner

Hver sektor – sin del av ansvaret

Vi mener at første kulepunkt på listen over viktige huskereglene i kapittel 2.2.1 er essensielt: "Hver sektor må ta sin del av ansvaret. Prioritering handler ikke om å sette tiltak i ulike sektorer opp mot hverandre.". NTE erfarer at vannkraftsektoren vies stor oppmerksomhet i forbindelse med vannforekomster, selv for vannforekomster hvor vår påvirkning ikke er den *primære* driveren eller påvirkningsfaktoren. Dette gjelder eksempelvis både status for vannforekomstene og når det handler om kostnader ved å gjennomføre undersøkelser.

NTE Energi AS

Postadresse
Postboks 2550
7736 Steinkjer

Besøksadresse

Sjøfartsgata 3
Steinkjer
E-post
nte@nte.no

Telefon

74150200

Bankkonto

1503 02 41549

Foretaksregisteret

988 340 715 MVA

Hovedkontoradresse

Sjøfartsgata 3
7714 Steinkjer

I en virkelighet hvor det er status for den enkelte vannforekomst som rapporteres og legges til grunn for tiltak, ser vi en utfordring i at vannkraftens tilstedeværelse ofte fremheves – også i vannforekomster hvor påvirkningsgraden fra vannkraft er lav, og hvor andre påvirkningsfaktorer dominerer. Dette kan føre til at vannkraftregulanter som NTE blir vurdert og pålagt tiltak ut fra miljøstatus, uten at det samtidig rettes tilstrekkelig oppmerksomhet mot andre påvirkningskilder eller aktører.

Vi mener det er avgjørende at vannforvaltningen i større grad tar utgangspunkt i en helhetlig vurdering av alle påvirkningsfaktorer i vassdragene. Vannkraft er én av flere faktorer som påvirker økologisk tilstand. Det er viktig at også andre påvirkningsfaktorer vurderes like grudig, slik som landbruk, avløp, fremmede arter, akvakultur, klimaendringer og andre arealinngrep. En ensidig vektlegging av vannkraft kan gi et skjevt bilde av utfordringsbildet og føre til tiltak som ikke gir ønsket effekt på vannmiljøet.

Den nye organiseringen av vannområdene og VRU

For vår del spiller det mindre rolle hvordan vannområdene og VRU er organisert, utover at det er viktig at organiseringen sikrer reell og tidlig involvering. Vi ser positivt på at det legges opp til mer robuste vannområder med økt faglig kapasitet. Dette kan bidra til bedre kvalitet i tiltaksanalyser og mer helhetlig forståelse av påvirkningsbildet. Det er viktig at denne kapasiteten også brukes til å vurdere samfunnsøkonomiske konsekvenser og energimessige hensyn i tillegg til miljømål.

Endringer i organisering må ikke gå på bekostning av forutsigbarhet for aktørene. Det er viktig at roller, ansvar og prosesser er tydelig definert, og at det legges til rette for åpenhet og innsyn i beslutningsgrunnlaget.

Å inkludere planretningslinjer i vannforvaltningsplanen

NTE ser positivt på at man ønsker å inkludere retningslinjer i selve vannforvaltningsplanen, og mener dette er et godt forslag. Dette forutsatt at det gjøres på en måte som styrker forutsigbarhet, samordning og helhetlig planlegging. For en aktør som driver langsiktige investeringer i fornybar energi, er det viktig med tydelige rammer og forutsigbarhet i forvaltningen. Planretningslinjer kan bidra til å klargjøre hvordan vannforvaltningsmål skal hensyntas i kommunal og statlig planlegging, og dermed redusere risiko for konflikt og usikkerhet i senere faser.

Å inkludere konsekvenser for miljø og samfunn

Høringsdokumentet til planprogram foreslår at man skal inkludere en utredning av konsekvenser for miljø og samfunn (i KU) i vannforvaltningsplanen. NTE ser positivt på dette, og mener samtidig at omfang og innhold i disse kunne vært noe bedre definert i høringsdokumentet.

Vi mener det er fornuftig og nødvendig at vannforvaltningen i større grad inkluderer vurderinger av både miljømessige og samfunnsmessige konsekvenser ved tiltak og prioriteringer. Tiltak som fremmer god økologisk tilstand må også vurderes opp mot deres innvirkning på lokal verdiskaping, energiforsyning, beredskap og samfunnsøkonomi. En helhetlig tilnærming som ser miljø og samfunn i sammenheng vil gi mer treffsikre og bærekraftige løsninger, og bidra til bredere oppslutning om vannforvaltningsplanene.

Involvering av regulant

NTE har betydelige interesser i de vassdragene hvor vi har vår virksomhet. Vi er opptatt av den miljømessige påvirkningen av vår fornybarproduksjon, og NTE mener at det er viktig og riktig at regulanter involveres i planarbeidet.

Som regulant ønsker vi dialog og involvering i planarbeidet, også når vannforvaltningsmyndighetene vurderer de enkelte vannforekomster. Som regulant har vi kunnskap om påvirkning og vi har gjerne eldre så vel som nyere rapporter om tilstand. Vi mener det er viktig og riktig at resultater fra reguleringsrettede undersøkelser tas inn i VannNett, enten de er gjennomført på eget initiativ eller som følge av pålegg fra sektormyndigheter.

Som regulant initierer vi undersøkelser av vannforekomstene, påvirkninger og miljøtilstand uavhengig av planperiode og vedtak i sykluser av disse. Det kan være på eget initiativ som følge av prosjekter, aktualiserte problemstillinger eller pålegg om undersøkelser. Gjennomføring av miljøtiltak gjøres også uavhengig av oppdateringer i vannforvaltningsplanene med tilhørende tiltaksprogram. Vi mener derfor at det bør være tilgjengelige og gode muligheter for å formidle informasjon om tiltak eller undersøkelser, også utenfor høringsrunder. Dette kan være en problemstilling også for andre aktører og interessenter.

Kunnskapsgrunnlag og kvalitet i VannNett

Et godt kunnskapsgrunnlag, realistiske kost-nyttevurderinger og informasjon om påvirkninger er helt sentralt for at VannNett og vannområdeplanene skal være gode verktøy. Kvaliteten i VannNett har blitt bedre de siste årene, og vi anerkjenner den innsatsen som er lagt i kvalitetshevingen. Fremdeles oppdager vi dessverre feil og usikkerhet i datagrunnlaget. Vi mener derfor at vedlegget om hvordan vannregionmyndigheten har tilrettelagt for medvirkning, også bør inneholde informasjon om tidsperioden utenfor selve planarbeidet.

Vi mener det er relativt tydelig når og hvordan de ulike interessentene og organisasjonene kan delta i planarbeidet. Fra vår side har vi blant annet rapporter fra pålagte og frivillige undersøkelser, gjerne fiskebiologiske og ofte reguleringsrettede. NTE ønsker gjerne å bidra med kunnskap og data, både til planarbeidet og detaljert om de enkelte vannforekomster. Vi oppfordrer derfor til lav terskel for å kontakte regulant, eksempelvis ved usikkerhet om hvorvidt det foreligger undersøkelser eller hvilke tiltak som eventuelt allerede er gjennomført.

Sterkt modifiserte vannforekomster (SMVF) og norsk implementering av EUs vanndirektiv gjennom vannforskriften

Det vil for noen vannforekomster vil være vesentlige fysiske endringer som følge av samfunnsnyttig aktivitet, jf. vannforskriftens § 5. Vi har notert oss at norsk implementering av EUs vanndirektiv har medført et høyere antall vannforekomster enn land det er naturlig å sammenligne seg med. Dette kan potensielt føre til en mer fragmentert vannforvaltning, og vi viser her til vår uttalelse vedrørende økosystemtankegang og helhetlighet i forvaltningen.

VannNett som levende database og høringsdokument

NTE ønsker å synliggjøre utfordringen med at VannNett skal være en levende database og samtidig ha konkrete planforslag med høringsrunder. Dette medfører flere utfordringer, både med tanke på rapportering og mer praktisk for oss som regulant.

Vi har forståelse for at VannNett skal være fleksibelt, tilgjengelig og dynamisk – slik at endringer eller måloppnåelse registreres når det har skjedd, og ikke må "vente" til neste planperiode. Samtidig hefter dette med en del usikkerhet og utfordringer for oss som regulant. Ved bærekraftsrapportering må vi nødvendigvis basere oss på spesifikke datauttrekk. Vi er enige i tidligere uttalelse fra Fornybar Norge om at det må bli bedre dokumentasjon og sporbarhet av endringer i datagrunnlaget.

Hovedutfordringer i Trøndelag og Bottenhavet vannregioner

NTE støtter at det etableres en felles forståelse av de viktigste utfordringene i vannregionene som grunnlag for det videre arbeidet med forvaltningsplan og tiltaksprogram. Vi mener det er hensiktsmessig og rasjonelt at dokumentet om hovedutfordringer sendes på høring samtidig med planprogrammet.

Vannforvaltningsplanene har stor betydning for vår virksomhet, både når det gjelder rammebetingelser og muligheter for videre utvikling av fornybar energi. Vi støtter målet om god økologisk tilstand, men understreker behovet for balanserte løsninger som også ivaretar forsyningssikkerhet, klimamål og samfunnsøkonomiske hensyn.

Vannkraftproduksjon er en langsiktig og samfunnskritisk virksomhet som eksisterer i samspill med andre interesser i vassdragene. På lik linje med Fornybar Norge, etterlyser vi en mer helhetlig og økosystembasert tilnærming til vannforvaltningen. Vi mener det samfunnsmessig mest rasjonelle er en tilnærming som fokuserer på de største verdiene og utfordringene i vassdragene, og som legger til rette for prioritering av tiltak der de gir størst miljøgevinst.

For å sikre gode og gjennomførbare tiltak er det viktig med tidlig og reell involvering av berørte aktører i planprosesser og tiltaksutredninger. NTE Energi ønsker å være en aktiv og konstruktiv samarbeidspartner i vannforvaltningsarbeidet. Vi ser positivt på at vannforvaltningsplanene løftes frem som viktige styringsverktøy, og vi ønsker å bidra med vår kunnskap og erfaring fra drift og miljøtilpasning av vannkraftanlegg.

NTE Energi ønsker å bidra konstruktivt i det videre arbeidet, og bidra til helhetlige og kunnskapsbaserte vannforvaltningsplaner som balanserer hensynet til miljø, samfunn og fornybar energiproduksjon.

Med hilsen

Marit Gystøl
Avdelingsleder
NTE Energi

Nina E. Sundnes
Fagansvarlig
NTE Energi

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ikke signatur